

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 0614

DOM
2013-01-08
Stockholm

Mål nr
M 7828-12

Sid 1 (3)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2012-08-16 i mål nr M 1590-12, se bilaga A

KLAGANDEN

1. **B.H.**

2. **M-B.H.**

MOTPART

Miljönämnden i Hässleholms kommun
281 80 Hässleholm

SAKEN

Utdömmande av vite

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen upphäver mark- och miljödomstolens dom och ogillar Miljönämnden i Hässleholms kommuns ansökan om utdömmande av vite.

Dok.Id 1053319

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax
08-561 675 59

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00-15:00

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

B.H. och M-B.H. har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och ogilla Miljönämnden i Hässleholms kommuns ansökan om utdömande av vite.

Miljönämnden i Hässleholms kommun (nämnden) har motsatt sig att domen ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

B.H. och M-B.H. har, utöver det de anfört hos mark- och miljödomstolen, anfört i huvudsak följande. Mark- och miljödomstolen har felaktigt fäst stor vikt vid att något utmätningsförsök inte gjorts. Vid bedömningen av om de haft möjlighet att efterkomma ett föreläggande eller inte är det deras faktiska ekonomiska förhållanden som ska bedömas. Det är inte avgörande om utmätningsförsök gjorts eller inte.

Nämnden har, utöver det den anfört hos mark- och miljödomstolen, anfört i huvudsak följande. Utredningen ger inte stöd för att B.H. och M-B.H. helt saknar ekonomiska resurser att följa föreläggandet eller betala vitet.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Ett vitesföreläggande ska enligt 2 § lagen (1985:206) om viten vara riktat till en eller flera namngivna fysiska eller juridiska personer. Det finns inget hinder mot att nämnden riktar ett föreläggande både till handelsbolaget och till bolagsmännen (se NJA 1990 s. 338). I detta fall har nämnden riktat sitt föreläggande enbart till handelsbolaget. Det är inte riktat till bolagsmännen.

Det utdömda vitet grundar sig alltså på ett föreläggande som riktade sig till en annan person. Något föreläggande för B.H. och M-B.H. att vid vite utföra de angivna åtgärderna finns inte. Något vite kan därför inte dömas ut mot dem. Mark- och miljödomstolens dom ska därför upphävas och nämndens talan ska ogillas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2013-02-05

Lars Dirke

Håkan Åberg

Peder Munck

Anna Hempel

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Lars Dirke, hovrättsråden Håkan Åberg och Peder Munck samt tf. hovrättsassessorn Anna Hempel, referent. Domen är enhällig.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Kristina Börjevik Kovaniemi.

SÖKANDE

Miljönämnden i Hässleholms kommun
Stadshuset
281 80 Hässleholm

MOTPARTER

1. Björstorps Träförädling Bröderna H. HB,!

2. B.H. b.

3. M-B.H. b.

SAKEN

Utdömande av vite

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen förpliktar B.H. och M-B.H. att solidariskt utge etthundrafemtiotusen (150 000) kr i vite.

BAKGRUND

Utredningar och tidigare föreläggande m.m.

Länsstyrelsen i Skåne län har utfört en inventering och riskklassning av f.d. träskyddsanläggningar i länet, varvid sågverket Björstorps Träförädling i Emmaljunga har valts ut för fortsatta undersökningar. Därvid har anläggningen erhållit riskklass 1. Vid träskyddsanläggningar har bl.a. doppningsmedel (klorfenoler som kan innehålla dioxiner) och impregneringsvätskor använts för skydd mot missfärgning och angrepp av mikroorganismer. Sågverket är beläget inom fastigheten Björstorp 4:18. En kommunal reservgrundvattentäkt är belägen ca 150 meter öster om sågverksområdet. Den ordinarie kommunala vattentäkten är belägen ca 1 400 meter söder om området. Den ordinarie vattentäkten har ett skyddsområde, vars nordligaste delar är belägna ca 1 200 meter söder om sågverksområdet. Länsstyrelsen har uppdragit åt Tyréns AB att utföra översiktliga miljötekniska markundersökningar inom anläggningens verksamhetsområde för att klarlägga om det finns föroreningar i mark och grundvatten till följd av den tidigare träskyddsverksamheten, att översiktligt bedöma föroreningsutbredning i jord och grundvatten samt att bedöma nuvarande och framtida risker för människor och miljön. Det har även utförts en kompletterande miljöteknisk markundersökning vid den f.d. doppningsplatsen på sågverket.

Enligt utredningen, daterad den 18 april 2007, bedöms känsligheten för människors hälsa vara mycket stor och skyddsvärdet måttligt med hänsyn till närheten till bostadshus och en kommunal reservgrundvattentäkt. Utredningen visar att viss del av marken inom sågverksområdet är förorenad. I marken kring den f.d. doppningsplatsen har mycket höga dioxinhalter uppmätts. Arsenikhalter som klart överskrider gällande riktvärden har påvisats inom andra delområden av sågverksområdet. I rapporten föreslås att vissa särskilda åtgärder vidtas.

Med anledning av i rapporten redovisat resultat, slutsatser och föreslagna åtgärder förelade Miljönämnden i Hässleholm den 20 juni 2007 Björstorps Träförädling HB att vidta vissa särskilt angivna åtgärder. Miljödomstolen vid Växjö tingsrätt prövade, i dom den 24 september 2008 i mål nr M 475-08, handelsbolagets ansvar

för utredning och efterbehandling av det förorenade f.d. sågverksområdet inom fastigheten Björstorp 4:18. Domstolen slog fast att bolaget är ensamt ansvarigt för de konstaterade föroreningsskadorna på fastigheten och att förelägganden om åtgärder enligt 10 kap. miljöbalken därmed kan riktas mot bolaget. Enligt domstolen finns det inte skäl att begränsa bolagets ansvar och de förelagda åtgärderna är såväl motiverade som skäliga. Miljödomstolens dom överklagades till Miljööverdomstolen vid Svea hovrätt, som i beslut den 6 februari 2009 i mål nr M 7951-08 vägrade prövningstillstånd. Miljööverdomstolen flyttade emellertid fram tiden för genomförandet av nämndens förelagda åtgärder till senast den 15 april 2009.

Nu aktuellt föreläggande

Miljönämnden i Hässleholms kommun förelade den 23 september 2009, § 113, Björstorps Träförädling Bröderna H. HB att vidta följande åtgärder.

1. Vid vite av femtiotusen (50 000) kr vidta skyddsåtgärder som förebygger spridningsrisken av dioxin från det område som anges (se fig. 5) i utredningsrapport av den 18 april 2007 från Tyréns AB.

Skyddsåtgärderna ska minst omfatta ett 1 meter högt stängsel omkring det dioxinförorenade området. Om ytor inom området saknar täckande gräsväxt ska de dessutom förses med ett minst 10 centimeter tjockt lager av täckbark. Som alternativ skyddsåtgärd kan hela det dioxinförorenade området istället övertäckas med en geotextilduk och ovanpå denna ett minst 10 centimeter tjockt skikt av mineraljord. Om inte saneringsåtgärder som avlägsnat dioxinföroreningen ner till haltnivå som motsvarar riktvärdena för mindre känslig markanvändning med grundvattenskydd, MKMgv (Remissversion), har vidtagits ska ovan angivna förebyggande skyddsåtgärder vara utförda senast den 30 november 2009.

2. Vid vite av etthundratusen (100 000) kr redovisa saneringsplan inklusive en kompletterande miljöteknisk markundersökning för de områden som har

förorenats med arsenik, koppar, krom, pentaklorfenol och dioxin, och där riktvärdena för mindre känslig markanvändning med grundvattenskydd, MKMgv (Remissversion), överskrids (se fig. 5 utredningsrapport av den 18 april 2007 från Tyréns AB).

Omfattningen av den kompletterande miljötekniska markundersökningen preciseras närmare på s. 34 i en utredningsrapport daterad den 18 april 2007 från Tyréns AB. Bedömning av föroreningar i jord ska ske jämfört med riktvärden för MKMgv (Remiss 050704).

Saneringsplan enligt ovan ska redovisas till miljönämnden senast den 1 november 2010. Innan saneringsåtgärder påbörjas ska i god tid anmälan med åtgärdsbeskrivning och åtgärds mål lämnas till tillsynsmyndigheten.

Beslutet överklagades till Länsstyrelsen i Skåne län, som i beslut den 16 september 2010 avslag överklagandet. Föreläggandet har vunnit laga kraft.

YRKANDEN M.M.

Miljönämnden i Hässleholms kommun yrkar i första hand att Björstorps Träförädling Bröderna H. HB ska förpliktas att betala förelagda viten om femtiotusen (50 000) kr respektive etthundratusen (100 000) kr. I andra hand yrkar nämnden att B.H. och M-B.H. solidariskt ska förpliktas att betala nämnda viten. Till stöd för yrkandena har nämnden anfört bl.a. följande. Föreläggandet av den 23 september 2009 har inte efterkommit i tid. Det har, vid kontroll på plats den 14 mars 2012, framkommit att förelagda skyddsåtgärder inte har vidtagits. Det har inte redovisats någon saneringsplan eller kompletterande miljöteknisk markundersökning.

B.H. och M-B.H. bestrider yrkandena och anför bl.a. följande. De saknar faktisk möjlighet att efterkomma föreläggandet. De är 85 respektive 83 år och har fysiska åkommor. De erhåller pension. De saknar inkomster, utöver vad de behöver för sitt uppehälle. De har inte några tillgångar av

beaktansvärt värde. Deras respektive tillgångar består av sedvanligt bohag och bankmedel om ca 10 000 kr vardera. Därtill äger B.H. en tio år gammal personbil och fastigheten Björstorp 4:16. Fastighetens taxeringsvärde är 0 kr. Det torde vara ostridigt att fastigheten helt saknar värde. De bor i deras dotters sommarhus och står för de löpande driftskostnaderna om 7 000 - 10 000 kr per månad. Det är inte sannolikt att de skulle kunna uppta lån i en bank eller på annat sätt ha möjlighet att efterkomma föreläggandet. De hänvisar till ett avgörande i Miljööverdomstolen vid Svea hovrätt, MÖD 2005:58.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har i mål om utdömmande av vite att pröva om det föreläggande som ansökan grundar sig på är lagligen grundat, om föreläggandet har delgivits adressaten, om det har vunnit laga kraft samt om det har överträtts. Domstolen har även, under förutsättning att vite ska döms ut, att pröva om ändamålet med vitet har förlorat sin betydelse, pröva vitets storlek och beakta om det finns särskilda skäl för jämkning av vitet.

Björstorps Träförädling Bröderna H. HB's verksamhet har upphört och bolaget avregistrerades av den orsaken ur bolagsregistret den 28 december 2009. Handelsbolaget kan i och med det inte förpliktas att betala förelagt vite.

Enligt 2 kap. 20 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag svarar bolagsmännen i ett handelsbolag solidariskt för bolagets förpliktelser. I ett handelbolag är således alla bolagsmän obegränsat och solidariskt jämte bolaget ansvariga för bolagets förbindelser. En bolagsmans förpliktelse är med andra ord densamma som bolagets. B.H. och M-B.H. registrerades som bolagsmän i Björstorps Träförädling Bröderna H. HB den 10 maj 2007 och stod kvar som ansvariga bolagsmän vid avregistreringen av bolaget i december 2009. De kan därmed förpliktas att betala viten som har förelagts bolaget innan det avregistrerades.

Av handlingarna i målet framgår att vitesföreläggandet är lagligen grundat. Det har även delgivits adressaten och vunnit laga kraft.

I målet är ostridigt att ingendera av de två punkterna i föreläggandet har efterkommits i tid. Vitesföreläggandet har således överträtts. Enligt **B.H.** och **M-B.H.** saknar de faktisk möjlighet att efterkomma föreläggandet. Frågan är då om det kan anses föreligga någon giltig ursäkt för paret **B.H.** underlåtenhet att efterkomma föreläggandet. I detta avseende åligger det **B.H.** och **M-B.H.** att visa att det finns någon giltig ursäkt för nämnda underlåtenhet. Att de har varit fysiskt förhindrade att följa föreläggandets föreskrifter eller att de har saknat nödvändiga ekonomiska tillgångar för att efterfölja föreläggandet kan utgöra en giltig ursäkt för deras underlåtenhet.

De förelagda åtgärderna utgör typiskt sett sådana åtgärder som en sakkunnig tredje man anlitas för att utföra. Det föreligger inte någon skyldighet för **B.H.** och **M-B.H.** att själva vidta åtgärderna, utan de har endast att se till så att åtgärderna utförs.

I det åberopade rättsfallet MÖD 2005:58 fann miljööverdomstolen att möjlighet att efterkomma ett vitesföreläggande inte förelåg för adressaten, då han saknade inkomster utöver vad han behöver för sitt underhåll och att han i övrigt saknar tillgångar av beaktansvärt värde. Enligt rätten framstår det inte heller som sannolikt att han har möjligheter att uppta lån eller på annat sätt har möjlighet att efterkomma vitesföreläggandet. I avgörandet lyftes särskilt fram att nämnda förhållanden stöds av ett utmättningsbeslut, i vilket anges att Kronofogdemyndigheten i Kalmar upphör med utmätningen i den berördes pension p.g.a. att utrymme saknas.

B.H. och **M-B.H.** har uppgett att de båda erhåller pension – år 2012 uppgår sammanlagd erhållen pension uppgår till drygt 19 400 kr per månad efter skatt – och att deras sammanlagda bankmedel uppgår till ca 20 000 kr. Vidare har det redogjort för sina respektive hälsotillstånd samt anfört att de saknar möjlighet att genom att uppta lån ha möjlighet att efterkomma föreläggandet. Vad **B.H.** och

M-B.H. har uppgett om sin ekonomi och hälsotillstånd kan inte anses utgöra giltig ursäkt för deras underlåtenhet att efterkomma vitesföreläggandet. Någon handling, likt den som MÖD i det återopade rättsfallet ovan grundat sitt ställningstagande på, har inte redovisats. Några omständigheter som innebär att ändamålet med vitet har förfallit kan inte anses föreligga. Avseende vitets storlek har det inte framkommit annat än att det är väl avvägt. Andra skäl för jämkning av vitesbeloppet har inte framkommit. Vite om sammanlagt etthundrafemtiotusen (150 000) kr ska därför dömas ut i enlighet med miljönämndens andrahandsyrkande.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (Dv 426).

Överklagande senast den 6 september 2012.

Lena Stjernqvist

Carl-Philip Jönsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Stjernqvist, ordförande, och tekniska rådet Carl-Philip Jönsson. Föredragande har varit beredningsjuristen Danijel Randau.

Hur man överklagar - avgörande i mål om viten

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens avgörande ska göra detta skriftligen. Skrivelsen ska skickas eller lämnas till domstolen. Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen inom tre veckor från avgörandets datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i beslutet.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Mark- och miljööverdomstolen fordras att prövningstillstånd meddelas. Mark- och miljööverdomstolen lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt

framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. det avgörande som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för avgörandet samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens avgörande som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av avgörandet.

Anvisning för överklagande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens slutliga beslut eller dom ska göra detta skriftligen. Skrivelsen ska skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen, Svea hovrätt. Överklagandet prövas av Högsta domstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen inom fyra veckor från avgörandets datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i avgörandet.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta domstolen fordras att prövningstillstånd meddelas. Högsta domstolen lämnar prövningstillstånd om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen, eller
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står Mark- och miljööverdomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta dom-

stolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. det avgörande som överklagas med angivande av Mark- och miljööverdomstolens avdelning samt datum för avgörandet och målnummer,
2. i vilken del överklagandet överklagas och den ändring i avgörandet som yrkas,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende Mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Ytterligare upplysningar lämnas av Mark- och miljööverdomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av avgörandet

Förenklad delgivning kan komma att användas i överinstans.

Ytterligare information finns att läsa på www.domstol.se